

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Надежда Василева Стаменкова

член на научно жури за провеждане на защита на дисертационен труд
за присъждане на образователно - научна степен „доктор”

на Йоанна Михайлова Недялкова

докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Психология” при
Юридически факултет на ВСУ „Черноризец Храбър” – гр. Варна
на тема: „Агресията и превенция на лишени от свобода”

Агресията е навсякъде около нас: на улицата, в училището и транспорта, на работното място, семейството. Тя избухва с особена сила по време на кризи, на конфликти. В латентно състояние я усещаме ежедневно. Особено забележими са агресивните сблъсъци в заредено с междуличностното напрежение пространство.

Агресията е интересен двуполусен психологичен конструкт. Първи положителен, конструктивен полюс на агресията е по-близък по своята същност до асертивността. Неин израз е напоритостта, амбицията, налагане на превъзходство, състезателност, целеустременост, висока активност за постигане на победа. Агресивната борбеност намира външна изява както на спортния терен, така и в различни конкурси, състезания, дискусии. На втори, противоположен полюс е деструктивната агресия, изразяваща се в нанасяне на увреда, разрушение, нараняване, дори унищожаване на

нещо или някого. В различни житейски ситуации омразата, гневът, желанието за мъст, злобата са фактори с изключителна сила за отключване на агресивно деструктивно поведение дори при обичайно спокойни, интелигентни хора.

Агресията е предмет на теоретичен и изследователски интерес. Независимо от дългогодишните усилия на философи, психолози, социолози, биолози и генетици темата за агресията и днес е все така дискуссионна и актуална, търсеща отговор на много въпроси за нейната същност и необходимост от практически промени в стила на възпитание, общо на многоаспектната превенция.

В теоретичните постановки г-жа Недялкова включва детайлни анализи на научните подходи за определението на агресивността. Още от началото е видно умението ѝ системно да представя теоретични постановки и тяхната емпирична подкрепа. Анализът е задълбочен и на високо професионално равнище. Той е безспорен принос на докторанта. Убедително е представено становището, че независимо от немалкото изследвания в световен мащаб, в психологията те са недостатъчни и с множество са неяснотите в концепцията за този личностен конструкт и поведение. Авторката я анализира в два основни аспекта – от една страна, като личностна, устойчива черта и от друга, като стил на комуникация, като стил на поведение в междуличностните отношения. Първата част завършва с обобщение и представяне на работна дефиниция за агресивност.

Психологическите изследвания по тази обширна тема през последните десетилетия анализират проявите на деструктивното агресивно поведение в релацията личност - ситуация. Правилно

авторката ограничава предмета на изследването си в специфичната на затворническа среда, където агресивните сблъсъци са ежедневие, а животът е имплицитно свързан с противопоставяне, противодействие, насилие, ограничения. Поради това г-жа Недялкова насочва вниманието си към анализ на причините, провокиращи агресивност в тази среда. Изграждайки хипотезите тя включва по презумпция и фактора устойчива, вътрешна агресивна нагласа за реагиране в конфликтни ситуации, присъща на агресивния тип личност.

Методичният инструментариум е целесъобразно приложен и анализът – интерпретация на данните са представени чрез таблици, диаграми и в психодиагностичен, индивидуален план.

Към тази част на дисертационния труд може да се направи критична бележка относно възможността за разширяване на анализите и тяхното свързване с превенцията на агресията при лишните от свобода.

Представеният научно – изследователски труд е израз на уменията на авторката за задълбочено научно проучване по тема „психология на агресивното поведение”, уменията ѝ за самостоятелно изпълнение на емпирична програма и способност за анализ и интерпретация на получени данни. Анализът, изводите и заключенията имат практическа значимост и могат да се зложат в разработване на програми за превенции на агресивността в социалната работа в затворите.

Като препоръка към госпожа Недялкова може да се отправи предложението да насочи усилията си към разширяване на

изследователската си работа по тази тема и в други специфични условия на работа, например в училищната практика.

Заклучение:

Предложеният за защита дисертационен труд напълно удовлетворява изискванията за получаване на научната и образователна степен „доктор“ в професионално направление „Психология“.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на Йоанна Михайлова Недялкова на научната степен „доктор“ по научното направление „Психология“.

Н. Стаменкова

10.10.2013 г.

доц. д-р Надежда Василева Стаменкова